T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
HARPUT UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YAYINLARI NO: 2

ULUSLARARASI
HARPUT'A DEĞER KATAN ŞAHSİYETLER SEMPOZYUMU

Elazığ 14-16 Mayıs 2015

BİLDİRİLER

Cilt: 2

Editörler
Prof. Dr. Enver ÇAKAR
Doç. Dr. Kürşat ÇELİK
Yrd. Doç. Dr. İlhan Oğuz AKDEMİR

ELAZIĞ
2016

Eserin Adı: Uluslararası Harput'a Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu, Elazığ 14-16 Mayıs 2015, Bildiriler, Cilt: 2

Yayınlayan Kurum: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi

Basım Yeri: Elazığ

Basım Tarihi: 2016

Baskı: Fırat Üniversitesi Matbaası

Baskı Adedi: 250

ISBN: 978-975-394-083-2

Takım: 978-975-394-081-8

Her hakkı mahfuzdur. Fırat Üniversitesi'nin izni olmadan tamamen veya kısmen çoğaltılamaz.

Yayınlanan bildirilerde ileri sürülen görüşler, yazarlarına aittir. Merkezimizin görüşünü yansıtmaz. Bundan dolayı Merkezimiz mesuliyet kabul etmez.

İsteme Adresi: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü, ELAZIĞ

Tlf:0.424.2370000/3839

Fax:0.424.2330062

e-mail: ecakar23@gmail.com
ecakar@firat.edu.tr

MEKÂN, KÜLTÜR VE FİKİR BAĞLAMINDA AHMET KABAKLI

Yrd. Doç. Dr. Birol İPEK[1]

Mekân Olarak Harput

İnsanın yaşadığı her şehir bir mekândır. Fakat maddi yapısının dışında tarihî bir yapısı dolayısıyla kendisine has özel bir manevi havası olan kadim şehirler vardır. Yapı olarak çok az bir eser kalsa da Harput, tarihiyle, hafızasıyla kadim şehirlerimiz arasındadır (Özçelik, 2013: 54). Harput, mekân olarak bir yönüyle hayatımızda yok olup giden değerleri hatırlatırken bir yönü ile kendi insanımızı ve hayatımızı, vatanın manevi değeri olan kültürümüzü hatırlatan tarihi bir yerleşim birimi olarak yaşamaya devam etmektedir. Medeniyet, kültür, sanat, tarih, coğrafya ve insanla var olan bir birikimdir (Özçelik, 2013: 55).

Medeniyet dediğimiz şey, biraz da mekân demek şehir demektir, şehirlerimiz geçmişle bağını koparırsa medeniyetle de bağımız kopmuş olur. Geçmişin izlerini taşımayan, geçmişini hoyratça yakıp yıkan milletlerin inşa edeceği yeniden de pek hayır gelmez (Kökçe, 2014: 9). Medeniyetin yaşandığı büyük şehir vardır. Bu şehirlerin geçmişten gelen bir etkisi bir ruhu vardır. Ancak ruhu oluşmuş şehirler, fizikî olarak taş binaları yıkılsa bile, o manevi hava, o manevi var oluş iradesi ebed-müddet fikri yıkılmaz; gönüllerde yaşamaya devam eder (Yazıcı, 2007; 47). Harput, bugün şehir olarak yerleşim olarak küçülmüş, terkedilmiş olsa da kültür ve medeniyet bakımından Artuklu, Selçuklu ve Osmanlı kültürünü yaşatmaya devam etmektedir. Bu geçmişin hafızası ile büyük millet olduğumuzu tarihimizle, kültürümüzle büyük bir gururla ve güvenle var olduğumuzu haykırabiliyoruz (Assmann, 2000: 37). "Bir insanın hafızasını kaybetmesi ne ise, tarih şuurundan kopması, koparılması da odur" (Bakiler, 2011: 64). Bizler bugün Harput'u ne kadar unutmaya çalışsak da o bize geçmişten el sallayan bir yâr, bir sevgili gibi bütün tarihi geçmişiyle var olduğunu hatırlatmaya devam ediyor. Tarih sadece toplumun ve milletin değil aynı zamanda bireylerin de şahsiyetine yön veren asıl mana ve kimliğini oluşturan geçmiştir. Bu yüzden mazi daima vardır. Ve bizler kendimiz olarak yaşayabilmek için, onu görmemezlikten gelemeyiz. İşte dönüp Harput'a baktığımızda "biz neydik, neyiz ve nereye gidiyoruz? sorularıyla muhatap olabiliyoruz (Tanpınar, 1992: 8). "Tarihsel olarak şehir, kurumları, yapısı ve mimarisiyle, yaşayan halkının değer yargılarını yansıtır" (Haydar, 1991: 21). Harput, tüm bu değerleriyle bizim geçmişimiz, bizim mazimizdir. Elbette

[1] Fırat Üniversitesi, İnsanî ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Elazığ, e-mail: bipek@firat.edu.tr

"Efsanevi iki başlı kartalda olduğu gibi fikir almak için geçmişe, ideallerimizi belirlemek için de geleceğe bakmamız" gerekir (Haydar, 1991: 23).

Geçmişe, dönüp baktığımızda şehir dediğimiz mekân, sadece insanın doğup büyüdüğü veya yaşadığı yer değildir. Mekân, sosyal bir yapılanmadır. Aidiyet duygularının yükseldiği yerdir. Aidiyet, şahsiyet ve sosyalleşme bu mekânlarda gelişir ve yetişir. Mekânın kültürel bir hafızası vardır. Mekânla insan arasında sarıcı, hissi bir bağ vardır. Mekân, şahıslarla, kültürle gelenek-görenekle ve mimari ile yaşar. Madde ile mananın, insan ile doğanın buluşması toprağın kutsallık kazanarak vatanlaşması ile devam eder. Mekân, bazen insanın sevincini bazen üzüntüsünü hatırlatan yaşanmışlığın birer sembolüdür (Koçdemir, 2002: 47). Milleti bir arada tutan, dil, din, tarih, mimari, müzik, edebi ürünler kısaca bütün kültür unsurları insanın yaşadığı bu mekânlarda hayat bulur. Mekânlar, insan hafızasını canlandıran, insan iradesini güçlendiren hatıraları canlı tutan yerlerdir. Mekânlar, milletlerin tarih boyunca kendilerini gerçekleştirdikleri maddi ve manevi miraslarını bıraktıkları yerlerdir. Hatıralar mekânla canlanır. "İnsanın hatırlaması, duygusal bir ilişkidir, kültürel biçimlendirme ve kopmayı aşarak geçmişle kurulan bilinçli bir ilişkidir. Aynı unsurlar kültürel bellek adını verdiğimiz olguyu da belirler ve gelenek dediğimiz çerçevenin ötesine geçilmesini sağlar" (Assmann, 2000: 38). İşte mekânlar kültürel belleğimizi canlı tutan ve sürekli iletişim içinde varlığını sürdüren yerlerdir, bu sürekli iletişim, bu alışveriş duraklarsa, değişirse veya kaybolursa unutma ortaya çıkar (Assmann, 2000: 41). Bu yüzden belleğin bu mekânlara dün olduğu gibi bugün de ihtiyacı vardır. Bellek, sadece geçmişi hatırlamakla kalmaz aynı zamanda geleceğin planlanmasını da organize eder. Tarihi mekânlarda her eserin bir içeriği vardır. Bu eserler bizlere bir yaşanmışlığı anlatırlar (Lefebvre, 2014: 103).

Şehir olarak Harput, Ahmet Kabaklı'nın doğduğu yerdir. Harput, Ahmet Kabaklı'nın tarihi yani hafızasıdır. Bu yerde insan şahsiyetinin oluşmasına ve şahsiyet kazanmasına etkili olan ev, sokak, okul, camii, müze, mezarlık, kütüphane vb, mekânlar vardır. Bu mekânlar, Türk İslam kültüründe büyük öneme sahiptir: "ev; güveni, huzuru, manevi beslenmeyi, mahremiyeti ve istirahati, sokak; komşuluğu insan ilişkilerini, kimlik kazanmayı ve etkileşimleri, oyun alanlarını; mutluluğu, olumlu rekabeti ve dostluğu ifade eder. Okul, bilimlerin, merakın, yaratıcılığın ve disiplinin mabedidir. Camii, Allah'ın evi, bizi yaratıcıya götüren yolda bir istasyon, minare, İslamiyet'in gökyüzünü gösteren bir işaret parmağı ve esenliği güvenliği ifade eder; kütüphane ve müze, geçmiştekilerin neler bıraktıklarını öğrenmeye duyulan isteğin birer sembolüdür. Mezarlıklar, ebedi ve sonsuzluğa giden yolu ifade eden, ahreti hatırlatan mekânlardır. Bu yüzden Y. K. Beyatlı "bizler ölüleriyle yaşayan bir milletiz" diyerek mezarlıkların önemini belirtmiştir. Bahçeler, mutluluk ve huzurun birer sembolüdür. Şehir ise bütün bunları birleştiren, canlandırıcı ve ilham verici bir mekândır" (Haydar, 1991: 123). Her şehir bir hikâye anlatıcısıdır. Şehirlerdeki her bir mekân bizlere bir fikir verir (Aydoğdu, 2013; 38). Bu yüzdendir ki "şehirlerin ruhu"ndan bahsedilmektedir. İşte bu ruh insanı yetiştiren, sosyalleştiren birer kılavuzdur. Harput da ruhu olan

şehirlerimizdendir. Bu bakımdan Harput bir fazilet bir erdem şehridir diyebiliriz. "Esasen millî şuur denilen şey, insanın yaşadığı yer ve yetiştiği kültür dairesi dışında kazanılamaz" (Aydoğdu, 2005; 86). Ahmet Kabaklı için Harput, işte tüm bu değerlerin yaşandığı manevi değeri olan bir mekândır. Bunun içindir ki Harput insanı veya Harput beyefendisi denildiğinde akla gelen önemli şahsiyetlerden biri şüphesiz Ahmet Kabaklı'dır. Harput'un bir köşesinden çıkıp insanlarımızın gönlünde taht kurması, Türk milletinin engin kudretinin örneklerinden sadece bir tanesidir (Güngör, 1987: 151).

Kültür ve Fikir İnsanı Ahmet Kabaklı

Ahmet Kabaklı, bir kültür insanıydı. Her meslekten her gruptan her yaştan memleketimizin her köşesinden insanlar onu sever sayar değer verirdi. Elif Şafak, bir yazısında böyle kültür insanlarını anlatırken şunları söyler: "İnsan vardır, yüzü güler, gönlü cömert, ufku geniş; onunla oturdukça oturmak istersiniz; muhabbetinden keyif ve feyiz alır, ilham bulur, farkında bile olmadan ne çok şey öğrenirsiniz. Yanından kalktığınızda az buçuk değişmiş, zenginleşmiş olarak yolunuza gidersiniz. Hafiflemiş olarak, İçinizde bir gonca gül açılır, katmer katmer renklenir. Elinizde olmadan hayata gülümsersiniz. Gene görmek istersiniz o kişiyi, ilk fırsatta yeniden buluşmak istersiniz. Sohbetine doyamaz, ruhunun dibini bulamazsınız, öylesine derin. Bir saklı cevherdir, ilk bakışta belli olmayan. Uçsuz bucaksız bir denizdir kıyılarına varılmayan. O kadar azdır ki böyleleri, bulunca ömür boyu dostluğunun ipini bırakmak istemez, kıymetini bilirsiniz; dostlukla, hayranlıkla..." (Şafak, 2014:1). İşte Ahmet Kabaklı yaşarken böyle aranan, dinlenen, etrafı hep sevenleri tarafından çevrelenen aydın bir insandı.

Özellikle cehaletin ve yıkımın olduğu zamanlarda insan, etrafında bilgili, kültürlü, milli ve manevi değerlere bağlı insanlar arar. Ümitsizliğe kapılmamak için böyle zor zamanlarda insanlar bu kültür insanlarını kendilerine rehber yaparlar. İşte Kabaklı, böyle bir donanıma sahip aranan bilge bir insandı. Komünizmin dünyada az çok itibar gördüğü dönemde, komünizm adına millî ve manevî değerlere yapılan saldırılarda Kabaklı, yazılarıyla karşı durmuş, maddi ve manevî değerlerimizi canla başla yılmadan yorulmadan savunmuştur. Köklerinden, değerlerinden kopuk nesillerin yetiştirilmesine karşı çıkmıştır. Gelecek kuşaklara bilgi aktarılması kültürel öğelerin sağlıklı irdelenmesine bağlıdır. Yarınki roman, hikâye, şiir, kısacası edebi ürünlerin araştırmalarına, bugünkü bilgi birikimi imkân sağlayabilir (Güler, 2008: 150). Kabaklı, Türk kültürünü Türk edebiyatını insanımıza tanıtan sevdiren bir aydınımızdı. O, bu millettin mukaddesatına hep bağlı kalmıştır. Bunun için ne kadar gayret sarf ettiğini şöyle ifade etmiştir: "Halkla anlaşabilmek, bu cemiyette lâyık olduğunuz rağbeti görebilmek ve içinizden geçen hizmeti yapabilmek için memleketin inançlarına, törelerine bağlı olmalısınız. Gelenek ve göreneklerin elbette iyi olanları, kötü olanları vardır. İyilerini takdir etmek ve yaşatmak sizin vazifenizdir. Kötülerle

mücadele için, ukala olmaya lüzum yok. Sadece mantıklı ve gayretli olmanız yeter. Siz örnek şahsiyet yani "lider" olursanız, zaten mesele biter" (Kabaklı, 2007: 28). Ancak her değişme, her yenilik daima ilerleme, zenginlik, mutluluk getirmeyebilir. Fanatizmin kol gezdiği toplumlarda değişme gereklilik, yönsüzlük, maddeleşme, maddileşme, yalnızlaşma, yabancılaşma, değer yitimi, kuralsızlık, normsuzluk da getirebilir (Güler, 2008: 60).

Kabaklı, her şeyden önce ve en önemlisi olarak milletimizin inancına, kültürüne, gelenek ve göreneklerine saygılı ve bağlı olmamız gerektiğini vurgulardı. Özellikle içi boşaltılmış, "çağdaşlaşma, medenileşme, küreselleşme" adı altında geçmişine tarihine inancına kültürüne yabancı nesillerin yetişeceğinden kaygı duyardı. Batıdan neleri almamız gerektiğini altını çizer. İyi faydalı yararlı bilim ve kültürleri almamız gerektiğini savunurdu. Kabaklı, yenilikçiydi. Fakat köklerimizle bağımızı koparmanın yanlış olduğunu her fırsatta belirtirdi. Yüzünü yönünü Türk kültür ve medeniyetine çevirmiş onu bütün teferruatıyla incelemeye çalışmıştır (Güngör, 1987: 150). Kabaklı, bizim koordinatlarımızdan bakabilen, bizim kavramlarımızla düşünen, milli bir düşüncenin oluşmasının daima yanında yer alan ve bu bağlamda katkı sağlayan, aidiyet ve milli kimliğin idraki ve sorumluluğu ile yazan, konuşan, yeni bakış açıları geliştiren bir kültür insanıydı.

Kültür dediğimiz şey "o milletin dili, edebiyatı, tarihi, dini ve inançları, sanatı, folkloru, âdet ve gelenekleri, müşterek idealleri, düşünceleri ve duygularıdır" (Bilgiç, 1986: 312). Ahmet Kabaklı, kültürle ilgili görüşlerini "Kültür Emperyalizmi" isimli eserinde anlatır. Kabaklı, iktisaden ve fikren geri kalan ülkelerin dört ayrı emperyalizmle karşı karşıya kalacaklarını söyler: Bunlar "Askeri emperyalizm, siyasi emperyalizm, iktisadi emperyalizm ve kültürel emperyalizm"dir. Kabaklı, bu dört emperyalizm arasında en tehlikelisinin en yok edicisinin kültür emperyalizmi olduğunu söyler" (Bakiler, 2011: 69). Kuvvete dayalı olan emperyalizm geçicidir. Zulme maruz kalan milletler tekrar toparlanır, millî birliğini sağlayabilir, kültürüne daha sımsıkı sarılabilir. Böylece yabancıya karşı millî, edebî, ahlâkî direniş cepheleri kurabilir. (Kabaklı, 2014: 16). Askerî, Siyasî ve İktisadî emperyalizm sürekli değildir. Sömürge edilen milletler zarara uğrarlar fakat tamamen yok olmazlar. Tam aksine bu milletlerin kendilerine gelmelerini sağlar. Güçlü milletlerin zayıf milletlere ve ülkelere hükmetmesine emperyalizm denmektedir. Kültür emperyalizmi ise, "kendi kültürünü başka milletlere zorla empoze edip hâkim kılarak onlarınkini bertaraf etme, yok etme ve netice itibarı ile o milletleri manevi esareti altına alabilme hedefini güdenine diyoruz (Bilgiç, 1986: 36). Bu bir anda olmaz. Asırlar içinde uzun bir tarihi süreçte geliştirilir "milli şahsiyeti" meydana getiren manevi ve mukaddes sayılan unsurlar birer birer yok edilir; başka kültür şahsiyetlerinin işgal ve istilasına terk edilir (Kabaklı, 2014: 20). Kültür emperyalizmi, yabancı fikir âdet ve modaların birer sömürgesi olmak demektir. Bu yüzden, ordular ve şirketler tarafından sömürülmekten daha tehlikelidir (Kabaklı, 2014: 23). Kültür emperyalizmi, bazen dışarıdan zorla değil, doğrudan o milletin kaderine hükmeden yabancı ruhlu, kaypak zihniyetli şahsiyetsiz önderlerin, idarecilerin, para şımarığı zenginlerin ve

millete lâyık olmayan "aydın" ların gönüllü gayretleri ile gelir. Bu tipler, milleti şahsiyetsizleştiren kültür, tarih, maneviyat düşmanları, kültür emperyalizmin beşinci kolları kara cahillerdir. Gerçek bağımsızlık milli değerlere sahip olmakla başlar. Kendini millettin bir ferdi olarak gören insanlar kendi milletinden utanmazlar. Şuuru uyanık milletler, yabancı istila ordularını geldiklerine pişman ederler. Emperyalizm gelip geçicidir. Ama kültür emperyalizmi bir milleti yok etmeye kadar götüreceğini unutmamak gerekir (Kabaklı, 2014: 27). Kendi kültüründen uzaklaşan milletler farkında olmadan başka milletlerin kültürlerinin etkisi altına girerler ve onları taklide başlarlar. Kabaklı, iktisadi, siyasi ve askeri gelişmenin yanında mutlaka milli kültür gelişmesinin de olması gerektiğini vurgular. Milli kültür, insana bir şahsiyet bir kimlik bir güç kazandıran en önemli öğedir. "Batılılar gerçekten kendi kudretlerinin yayılmasını medeniyetin yayılması olarak görmüşler, bütün sömürgecilik hareketlerini bile sömürge halkları için bir nimet saymışlardır (Güngör, 1987: 148). "Şu halde bütün mesele bu konularda zihnimize yerleşmiş olan peşin hükümleri atmamıza ve meseleyi yeniden düşünmemize bağlıdır. Bir defa böyle bir zihni tutuma sahip olduktan sonra karşımızdaki problemleri birer birer çözebiliriz" (Güngör, 1987: 149). Kabaklı, tarihimizden ders alarak günümüzün şartları içinde durumumuzu yeniden gözden geçirmemiz gerektiğini vurgular. Çevremizde olup bitenlere kayıtsız kalmaksızın milli bir şuurla millet olarak kendi menfaatlerimizi savunan fikirler düşünceler üretmemiz gerektiğini vurgular. Millet olarak milli ve manevi değerlerimize dört elle sarılmamız ve yeni nesilleri milli bir kimlikle yetiştirmemiz gerektiğini ifade eder. Aksi takdirde kendi ülkesine kendi kültürüne kendi milletine düşman "milletim nev-i beşerdir, vatanım ruy-i zemindir" diyen köksüz, yabancı ve misyoner planlarına hizmet eden, aydın diye örnek alınan insanlar türer (Kabaklı, 1914: 61). Tarihimiz milli kahramanlarla doludur. Tarih, edebiyat, fikir düşünce, manevi gönül insanları, mazimizde şerefle anılacak o kadar çok şahsiyet vardır ki bunları saymakla bitiremeyiz. Ve bunlar bizim değerlerimizdir. Milli kahramanlarımızı yeni nesillere mutlaka tanıtmak gerektiğini belirten Kabaklı, kültürsüz, kahramansız bir milletin tarihten kolayca silinebileceğini belirtir. Türk milleti tarihi süreç içinde İslam kültür ve medeniyetine çok büyük hizmetler etmiş bir millettir. Ahmet Kabaklı, bu şuurla bunları hatırlatan, geçmişle bugün arasındaki kültür bağını kuran, taşıyan ve savunan bir kültür kahramanıdır.

Ahmet Kabaklı, Harput'un değil bütün Türk ve Türk dünyasının bir kültür değeridir. Çünkü o, "Türkçe'ye, Türkiye'ye ve Türk insanına âşkla bağlı, ilim sahibi, araştırmacı, bıkıp usanmadan çalışan, vefalı, yardımsever, merhametli, haklının ve mazlumun yanında olan, halktan kopmayan gerçek aydın, kadirşinas, yeni projeler üretme yeteneğine sahip birisi, kalemini menfaat için kullanmayan, çizgisinde direnen, yürüdüğü yoldan şaşmayan, uzun yıllar fikrini ve kalemini vatan, millet hayrına kullanan bir kahraman, millete ve tarihe mal olmuş bir şahsiyet'tir" (Ülgen, 2001: 11). "Ben" yerine, hep "biz" diyen, kendi-

ni daima milleti ve milliyetiyle aynileştiren, daima Müslüman Türk'e has "Hak ve adalet üzre" bir düzenin hasretini çeken eserlerinde, konferanslarında ve sohbetlerinde bu büyük fikre adayan bir şahsiyettir" (Emil, 2001: 17). Kabaklı, Harput'un adını büyük bir şerefle temsil etmiş, istisnai bir şahsiyet, bir fikir adamı, yüce Türk milletinin çok değerli bir şahsiyetidir. Yazı hayatının 50. Yılında Aydınlar Ocağı tarafından kendisine verilen "şeyhülmuharririn" payesi vesilesiyle Ahmet Kabaklı bir konuşma yapar ve şöyle der: "benim bugüne kadar ki hasretim ve gelecekte yapmak ve anılmak için özlediğim şey, Alperen ahlâkı, Alperen yaşayışı, Alperenlik İslam'a tam iman, millete tam hizmet şuuru içindeki kahramanlıktır. Kahramanlık ise, kötülüğe kapılmayan, haram mala el sürmeyen, yalana, hileye, millet malına sarkmayan irâde ile nefisten kurtuluş imanını kazanmaktır. Her güzelliğin zaferi için çalışmaktan zevk aldım. Cesarete hayrandım. Destanlara eğilişim ondan ileri geldi. Milletin evladı olmaya layık olmak için çalıştım. Cesareti milletten aldım" (Bakiler, 2011: 70).

Kabaklı, maddi ve manevi kültür mirasımızın koruyucuları ve taşıyıcıları olan "alp-eren" tipi üzerinde çok durmuştur. Onun gözünde bu rol-model milletin devamlılığı açısından, büyük bir önem taşıyordu. O, "alp-eren"liği insanda olması gereken bir erdem olarak görüyordu (İbrahimhakkıoğlu, 2011: 33). Kabaklı, bugün de bu alp-eren ruhunu kaybetmeden gayret etmemiz ve çalışmamız gerektiğini ifade etmiştir.

Kabaklı, geçmişten günümüze 5 ciltlik Türk Edebiyatı tarihini hazırlayarak okuyucuların hizmetine sunmuştur. Dönemin Tercüman ve Türkiye gazetelerinde ülke meselelerini "Gün Işığı" köşesinde yazarak halkımızı doğru bir şekilde bilgilendirmeye milli ve manevi değerleri savunmaya çalışmıştır. 1972 yılında Türk Edebiyatı Dergisini çıkartmış; edebiyatseverleri bir çatı altında toplamış ve genç edebiyatçılara kucak açmış bunların yetişmelerine ve tanınmalarına vesile olmuştur. Kabaklı, bu çalışmalarıyla "Milletini seven, din ve devletine bağlı, değerleri üzerine titreyen nesiller yetişmesine" önderlik etmiştir. O, Türk Edebiyatı dergisiyle millî bir edebiyat hareketi yürütmüş ve başarılı da olmuştur (Ergüzel, 2001:88). Kabaklı, düşündüklerini kurumsallaştırmak için 1978'de Türk Edebiyatı vakfını kurmuştur. Bu vakıf, "Başlangıçtan bugüne Türk edebiyatını, sanatını ve kültürünü, Türk edebiyatını tanıtmak, yaymak. Genç yazar ve şairlerin yetişmesine yardımcı olmak. Milletimizin, edebiyat verimlerine ilgisini arttırmak. Millî değerlerimizi millete mal etmek" (Ünlü, 2001:107) gibi fikirleri gerçekleştirmek için kurulmuştur. Bu vakıfta haftada bir yapılan sohbet toplantılarında kendi sahalarında söz sahibi kişiler konuşmacı olarak çağrılmış, dinleyicilere birinci ağızdan gerçek ve doğru bilgiler verilmiştir. Kabaklı, özellikle gençlere ve öğrencilere "Sizi bu vakfa devamlı bekliyoruz. Biz imtihan yapmıyoruz, diploma vermiyoruz ama burası da sizin okulunuz" (Yardım, 2001:124) diyerek öğrencilerin buradan çok şey öğrenebileceklerini nasihat etmiştir. Kabaklı, vakıfta yapılan sohbetlere öğrencileri davet ederek, Üniversitelerde okumanın sadece derslere devam etmekle mümkün olamayacağını, aynı zamanda sanat ve kültür merkezleriyle de sıkı bir münasebetin kurulması gerektiğini vurgulamıştır (Karabay, 2001:164).

Vakıf bugün de bu faaliyetine devam etmektedir. Kabaklı, 1995 yılında "Ömer Seyfettin Hikâye Yarışması" düzenlemiş daha sonraki yıllarda bu yarışmayı geleneksel bir hale getirmiştir. Bu yarışma ile kabiliyetli, yetenekli edebiyatçıların elinden tutmuş; onları yazmaya teşvik etmiş, yetişmelerine yardımcı olmuştur. Çünkü Kabaklı, edebiyatı olan toplulukların millet olacaklarını çok iyi biliyordu. O, sözlü ve yazılı edebiyat eserleri, yani, destanları, masalları, mani ve türküleri, şarkı ve şiirleri, hikâye ve romanları olan Türk milletinin köklerine inmiş bu değerleri yeni nesillere tanıtmak için çaba göstermişti. Dilini, dinini, tarihini, kahramanlarını ve bütünüyle milli kültürünü bilmeyen ve tanımayan nesiller, bu değerleri nasıl yaşatacak, niçin yaşatacak? (Işık, 2001: 54).

Ahmet Kabaklı, Türkiye'de oynanan politik ve ideolojik oyunlar karşısında gerçekleri ortaya koymuş, milletimizin mukaddes değerlerini daima savunmuştur. Kabaklı, "Türk tarihinin ve onun içinde oluşan Türk kültürünün gelişme ve değişme macerasını biliyordu. Tarihten gelen kültür değerlerimiz ve onların bugün için ifade ettiği mânâ üzerinde düşünmüştü. Onları günlük siyaset cereyanlarının ve particilik zihniyetinin daima üstünde tutmuştu. Ahmet Kabaklı aydındı, düşünen zekâ idi. Milliyet ile dil, din, tarih, coğrafya ve sanat arasındaki münasebetleri biliyordu". Gerçek bir Türk aydını olarak, "anlattığı şeylere uzaktan veya tepeden bakmıyor, bizzat yaşıyordu ve etrafındakileri de böyle bir atmosfer içinde yaşatıyordu" (Güngör, 1987: 150).

Kabaklı, "Uzun bir tarihî şeref ve üstünlükle gerçekleştirilmiş, İslâmî inanç ile millî karakterimizi çağlar içinde şaşılacak bir terkîbe ulaştırmış olan öz kaynaklarımızdan, ecdadımızdan ve halkımızdan alınarak sayısız örnek ve ilhamlar ile günümüz dünyası içinde orijinal ve şahsiyetli, güçlü ve zengin bir Türkiye'nin var olması hususunda maddî, manevî bütün imkânlarımızı seferber etmek" gerektiğini savunurdu. İşte Ahmet Kabaklı'nın hayal ettiği "Büyük Türkiye Rüyası" bu idi. (Emil, 2001: 21). Yaşadığı sürece bir gruba, bir zümreye değil bütün Türk milletine hitap eden bir çizgide, ahlâkını ve zihin disiplinini bozmadan bir aydın sorumluluğuyla davranmış; hakikatleri bu millete anlatmaya ve göstermeye çalışmıştır. Hep menfaat motivlerinin dışında kalarak fikirlerini hiçbir zaman sevgilerinin ve nefretlerinin emrine vermeden aşırılıktan uzak duran, "yaşasın" veya "kahrolsun" sloganlardan uzak, hele hele tek doğruyu kendisinin temsil ettiği gibi aşırılıklardan daima uzak durmuştur (Güngör, 1996: 373). Kabaklı, millî kültürümüzü ve manevi değerlerimizi savunarak Anadolu insanının sesi olmuş; tarihte ve kültürde devamlılık fikrini daima savunmuştur (Ayvazolu, 2001:9). Kendine ve kimliğine güvendi (Sultan, 2013: 24). İnandığı gibi yaşadı. Fikirleri milletimizin büyük çoğunluğu tarafından benimsendi. Yaşadığı sürece kıymeti bilindi ve değer verildi. Bugün de rahmetle minnetle, şükranla anılmaktadır.

Sonuç

İnsanlar şehirler kurarlar ve o şehri yaşanır hale getirmek için o şehre bir ruh verirler. Daha sonra o şehir, insanları yetiştirir, eğitir. Bu yüzden "şehirlerin de bir ruhu olduğundan" bahsedilir. Her şehir bu özelliklere sahip olmayabilir. Türk İslam kültürünün yaşandığı ve tarihî şehirler olarak daha çok ön plana çıkan mekânlar, şehirler vardır. İşte bunlardan biri olan Harput pek çok şahsiyet çıkarmıştır. Bunlardan biri Ahmet Kabaklı'dır. O, hep millî kültürümüzü ve manevi değerlerimizi savunmuş; Anadolu insanımızın sesi olmuştur. Kabaklı, yaşadığı sürece milli şuurun mekânı sayılan millet, tarih, kültür, medeniyet ve gönül coğrafyamıza dikkat çekmeye çalışmıştır. Kabaklı, çalışmalarıyla, fikirleriyle yaşantısıyla lider, örnek bir şahsiyet olmayı başarmıştır. O "alp-eren" tipi üzerinde çok durmuştur. Onun gözünde bu rol-model Türk milletinin bekası için oldukça önem idi. Kabaklı, gücünü kuvvetini tarihinden, milletinde, kültüründen, almış büyük bir gayretle çalışmış bilge bir insan örnek bir şahsiyettir.

KAYNAKLAR

Assmann, Jan, *Kültürel Bellek*, Ayrıntı Yay., İstanbul-2000.

Aydoğdu, Cengiz, "Gökler Bile Dışımızda Değil", *Bizim Külliye*, S.57, Elazığ-2013, s.37-39.

Aydoğdu, Cengiz, *Bize Velvele Düştü*, Ötüken Yay., İstanbul-2005.

Ayvazoğlu, Beşir, Ahmet Kabaklı, *İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.24, İstanbul-2001, s.9-10.

Bakiler, Yavuz Bülent, "Ahmet Kabaklı'nın Kahramanlığı", Türk Edebiyatı Dergisi, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Şubat, 2011, Sayı, 448, s. 64-70.

Bilgiç, Emin, *Millî Kültür Dâvâmız*, Boğaziçi Yay., İstanbul-1986

Emil, Birol, "Ahmet Kabaklı", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan 2001, Sayı, 329-330, s. 17-21.

Ergüzel, M. Mehdi, "Yeşil Yaprak Arasında Kırmızı Gül Goncası...", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan, 2001, s. 87-89.

Güler, Ali, *Türk Toplumunda Korku Kültürü*, Bolu-2008.

Güngör, Erol, *Sosyal Meseleler ve Aydınlar*, Ötüken Neşriyat, İstanbul-1996.

Güngür, Erol, *Dünden Bugünden Tarih Kültür Milliyetçilik*, 4. Basım, Ötüken Yay., İstanbul-1987.

Haydar, Gülzar, *Şehirlerin Ruhu*, (Çev. Gürkan, Sekman), İnsan Yayınları, İstanbul-1991.

Işık, Emin, "Bir Millî Kültür Mücahidinin Ardından", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan, 2001, s. 54-55.

İbrahimhakkıoğlu, Belkıs, "Hoca'nın Limanları", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Şubat, 2011, Sayı, 448, s. 32-33.

Kabaklı, Ahmet, *Kültür Emperyalizmi*, 6. Baskı, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., İstanbul-2014.

Karabay, Muhsin, "Ölmesin Bir Taneler", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan, 2001, Sayı, 329-330, s. 163-165.

Koçdemir, Kadir, *Küreselleşme*, Ötüken Yay., İstanbul-2002.

Lefebvre, Henri, *Mekânın Üretimi,* (Çev.:Işık Ergüven), 2. Baskı, Sel Yay., İstanbul-2014.

Kökçe, Halime, "Tavazu Azametten Ürker", *Star Gazetesi*, s. 9, (19.10.2014).

Özçelik, Mustafa, "Şehrin Ruhu", *Bizim Külliye,* S. 56, Elazığ-2013, s. 54-56.

Sultan, Casim M.,*Tarihsel Hafıza,* (Çev.: Latif Kınataş-Osman Uzun), Mana Yay., İstanbul-2013.

Şafak, Elif, "Sevdiklerimize Verdiğimiz Rahatsızlık İçin Özür Dileriz", http://www.elifsafak.com.tr/images/koseyazilari/20110904/index.html (12.11.2014)

Tanpınar, Ahmet Hamdi, *Beş Şehir*, Dergâh Yay., Sekizinci Baskı, İstanbul-1992.

Ülgen, Erol, "Ahmet Kabaklı Hayatı ve Eserleri", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan 2001, Sayı, 329-330, s. 10-16.

Ünlü, Özcan, "Harput'un Güzel Yüzü!", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan 2001, Sayı, 329-330, s. 106-109.

Yardım, Mehmet Nuri, "Gönlü Mevlânâ, Dili Yunus", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan 2001, Sayı, 329-330, s. 124-125.

Yavuz, Kemal, "Ahmet Kabaklı Gerçeği", *Türk Edebiyatı Dergisi*, Ahmet Kabaklı Özel Sayısı, Mart-Nisan 2001, Sayı, 329-330, s. 102-103.

Yazıcı, Olcay, "Şehrin Ruhu", *Bizim Külliye*, S.33, Eazığ-2007, s.46-49.